N°. 204. A°. 1839.

ARNHEMSCHE COURANT.

Woensdag 11 December.

Allengs.

Talrijk zijn in ons land de voorstanders van het allengsche. Het nuttige, hoort men hen telkens zeggen, moet niet op eens, het moet *allengs* worden gestigt. Indien zij daarmede slechts bedoelden dat niets *met overhaasting* moet geschieden, wij zouden volkomen van hun gevoelen zijn; doch dit is geenszins de meening. Een groot aantal dier *allengschere* is het slechts te doen om de aangelegenheid, wier nut zij niet kunnen betwisten, op de lange baan te schuiven, en alzoo te verhinderen; deze taktiek gelukt hun meestal in ons land. Te meer omdat de menigte (hiermede bedoelen wij geenszins uitsluitend de lagere standen) deels te log om over het onderwerp na te denken of te onkundig om er over te oordeelen, er zich op die wijze van afmaakt; deels ook omdat een groot getal der welgezinden zich door de woorden laat bedriegen, en niet overweegt dat in Nederland *allengs* bijna gelijk staat met *nooit*.

Men bedenkt daarbij niet genoeg, dat iets niet alleen *overhaast*, maar ook *overtoefd* kan worden. Alles heeft zijn tijd; men kan dien voorbij ijlen, doch men kan dien ook laten voorbijgaan. De vrucht moet worden geplukt als zij rijp is; niet vroeger, maar ook niet later. Tegenover onrijpe plukking, staat verrotting: dit wordt in Nederland vaak geheel vergeten.

Allengs moet de bevrorene worden verwarmd; *allengs* de lang van licht of lucht verstokene, aan licht of lucht worden gewend; *allengs* moet de uitgehongerde met spijs worden gevoed. Maar waarom moet dit alles *allengs* geschieden? Omdat de toestand, die *allengs* moet worden verholpen, *onnatuurlijk* was.

Alzoo worde een volk, hetgeen lang in slaafschheid verkeerde en slaafsche gewoonten aannam, *allengs* tot vrijheid opgeleid. Hem, die het daglicht lang ontbeerde, zou de heldere zon, eensklaps aanschouwd, verblinden.

Maar niet alzoo is het met een volk, aan vrijheid gewend. Is dit rijp geworden voor meerdere vrijheid, dan moet het die meerdere vrijheid erlangen; niet allengs, ontoereikend ieder oogenblik, bij gedeelten ontoereikend; gebrekkig op zich zelve. Voor zoodanig volk is de verlangde vrijheid de begeerde schoone voor den minnaar. Dwaze, die hem zegt: hetgeen gij wenscht, ik wil het u wel geven, maar *allengs*; niet eensklaps het verlangde; eerst de belofte, dan iets, en later wat meer, en zoo vervolgens. De egoïstische berekening is verkeerd; zij dacht slechts: ik wil mij niet verarmen; zij vergat dat hare gierigheid nimmer bevredigen zou, dat zij dus nooit dankbaarheid zou vinden; zij vergat, dat, al kwame er nimmer een oogenblik waarin men haar de terging ontrukte, er althans zeker een tijd zou komen, waarop zij hare schatten overleefd had, en, hetzij alles willende geven, hetzij alles gegeven hebbende, niets dan onverschilligheid meer vinden kon. Eveneens met eene regering die weigerachtig blijft, denkende: indien ik heden en morgen alles geef, heb ik overmorgen niets nieuws meer te geven. 'T is mogelijk; maar, die het gewenschte gaf, die gaf wat zij kon geven, die wist wat en wien zij gaf, voor haar behoudt men dankbaarheid en liefde, zij was edelmoedig en vertrouwde; de allengsche geefster dacht slechts aan zich zelve en was gierig uit wantrouwen; de eerste maakte gelukkig, de allengsche geefster deed het nooit. Vergeet men *soms* zijne verpligtingen aan de eerste, aan de laatste heeft men er *niet*.

Voorwendsels hebben hunne waarde in de politiek; een antwoord welks onwaarheid doorstraalt, doch niet *onloochenbaar blijkt*, heeft menigmaal zijnen prijs. Doch de gouvernementen overdrijven dien bij zich zelven, zij bedriegen zich in hunne schatting daarvan. Zoo denkt eene regering wonder wat te hebben gezegd en alles te hebben afgedaan, als zij beweerd heeft: de natie is nog niet rijp voor de bevrediging harer verlangens. Wat antwoord toch zal men daarop geven, indien de herhaalde nederlagen der regering in zaken van redenering, daartoe niet als voldingend antwoord wordt erkend? Wat zal men als gronden tegen het *allengs* doen gelden, wanneer men met een *allengs* zich telkens afgewezen ziet?

Er zijn regeringen die tot rigtsnoer harer handelwijze ten dezen iets anders aannemen dan het strenge regt; die zich eene soort van voorzienigheid aanmatigen, welke in menschen tegenover menschen wonderlijk schijnen kan. Maar bedriegen zich die regeringen niet, als zij meenen dat zulke voorzienigheid haar toegekend wordt, omdat zij die zelven zich gelieven toe te kennen?

Is het goed geene andere perken van regeringsbevoegdheid te zien dan opstand? Is het goed te beweren: men is te vreden met hetgeen ik doe, — totdat het oproer raast.

Men erkent dat sommige revolutiën weldadig hebben gewerkt; wij althans wachten geene logenstraffing als wij slechts de onze tegen FILIPS noemen? men erkent dus dat er tijden zijn, waarin eene natie niet langer kan blijven wenschen en verzoeken, waarin de vorst zijne bevoegdheid te buiten ging, en zijn regt verloor. Hetgeen waaromtrent men verschilt, is slechts het oogenblik, *wanneer*. Wij willen wel erkennen dat er natiën waren, die hetzelve vooruitgeloopen zijn: maar men stemme ons dan ook toe, dat er vorsten zijn geweest, die hetzelve te nabij lieten komen, en zich nog bevoegd waanden toen hun uur reeds sloeg.

Hetgeen menigeen in het verderf stortte, was de gedachte: ik zal weigeren totdat het te ernstig wordt; bloed is mij de weigering niet waard. De meesten onder ons immers hebben eene regering gekend, die uit zulke grondstellingen uitging; wel nu, hoe is het met die regering afgeloopen?

Men wenschte: zij weigerde; men verzocht: zij weigerde; men stond op: toen wilde zij toegeven; — het was te laat.

Nu kan men in plaats van te weigeren, voortdurend antwoorden: allengs, wacht nog wat, ik wil, ik zal. *Eens*, niet waar? is er een uur van vervulling, men kan het vooruit loopen; maar men kan het ook voorbij laten gaan.

Er hing eene schoone vrucht aan den boom: zij was misschien volkomen rijp, althans zeker bijna rijp (welke mensch kan met onfeilbaarheid iets dergelijks bepalen), zij is nog niet geheel rijp, nog een dag gewacht, bleef steeds de tuinder zeggen; eindelijk viel zij af, verpletterd op den grond.

Eensklaps! zeide de verbaasde tuinder. Zoo plotseling! ik wist wel dat vruchten konden afvallen; maar ik meende, het geschiedde *allengs*.

ITALIE.

Toskane. Volgens de *Gazetta di Firenze*, waren de bewoners der provincie Pontremoli, die in 1834 zoo veel te lijden hadden van de aardbeving, thans door eenen nieuwen natuur-ramp bezocht. Nadat namelijk de aanhoudende regens op den 1sten en 2den november den Magra zoo zeer hadden doen zwellen dat hij de brug van Nostra-Donna en een groot gedeelte der dammen bij Borgo Vecchio vernielde, zet hij thans de lagere buurten der stad onder water, waarbij de inwoners aanzienlijke schade lijden. In het opper-gedeelte der provincie Pontremoli zijn alle straatwegen en bruggen, die naar de verschillende dorpen leiden, onbruikbaar, en de schade der grondbezitters, inzonderheid aan den Magra, is onberekenbaar.

Napels. Sinds eenigen tijd wordt de stad Reggio in Calabrië door herhaalde aardbevingen bezocht. Tusschen den 23sten en 30sten october inzonderheid, ondervond men 30 meer of min sterke schokken, die met een onderaardsch gedruisch gepaard gingen. (*H. Z.*)

— Uit Genua wordt geschreven, dat het Hollandsche fregat *de Rijn*, waarop de tweede zoon van den prins van *Oranje* zich bevindt, in de haven voor anker ligt; het fregat had eenen kruistogt langs de Afrikaansche kust gemaakt en verscheidene punten aangedaan. (*Pr. St. Z.*)

DUITSCHLAND.

Uit Beijeren, 27 *nov.* Alle buiten Beijeren uitkomende dagbladen, zonder uitzondering, zijn zoo even onder de soort van censuur gesteld dat geen blad door den post aan de geabonneerden mag worden uitgeleverd, alvorens de policie-beambten hetzelve onderzocht en van onbedenkelijken (*unbedenklichen*) inhoud verklaard zullen hebben. In ander geval moet het dagblad met ontoegevige gestrengheid weggenomen worden. (*L. A. Z.*)

Hamburg 6 *dec.* Uit Kopenhagen is hier heden de tijding ontvangen, dat Z. M. koning *Frederik VI* van Denemarken, den 3den dezer, na eene afneming van krachten, die ongeveer drie weken geduurd had, in den ouderdom van twee en zeventig jaren en in het twee en dertigste van hoogstdeszelfs regering, overleden is. De koning was reeds in 1784 tot mederegent van zijnen vader verklaard, en volgde hem den 13den maart 1808 in de koninklijke waardigheid op. Den 31sten julij 1790 huwde hij de tegenwoordige koningin-weduwe, *Maria Sophia Fredrika* van Hessen-Cassel.

De overleden vorst is dadelijk in het bewind opgevolgd [illegible] *Christiaan Frederik*, oudsten zoon van zijnen overled[illegible] prins *Frederik*, die den 7den december 1805 is overleden. [illegible] onder den naam van *Christiaan VIII* uitgeroepen, [illegible] ber 1786 geboren, werd den 19den mei 1814 tot [illegible] verheven, maar legde deze waardigheid reeds [illegible] jaar neder. Sedert den 22sten mei 1815 is hij [illegible] prinses *Karolina Amalia* van Holstein Augustenburg verbonden.

Door de sedert den 2den dezer ingevallen koude is er zoo veel drijfijs in de Elbe gekomen, dat de hier zeilree liggende schepen niet kunnen vertrekken, en er ook geen uit zee kunnen aankomen. De vaart van en naar Hamburg is echter niet gestremd.

PRUISSEN.

Berlijn, 2 *dec.* Onze buitengewone gezant en gevolmagtigde minister aan het Londensche hof, vrijheer *v. Bulow*, die reeds langen tijd in onze residentie vertoefde, zal binnen kort naar zijnen post terugkeeren; zijne gemalin echter en zijne kinderen blijven hier, ten einde de laatsten in wetenschappelijk opzigt eene betere en goedkoopere opvoeding kunnen erlangen. (*Fr. J.* en *Köln. Zeit.*)

(De Nederlandsche gezanten, die buitengewoon veel kinderen hebben, krijgen verhooging van traktement, als zij die kinderen medenemen, ten einde dezelve in St. Petersburg eene betere (?) en duurdere opvoeding te kunnen doen geven, dan die waarmede zij zich anders in Nederland hadden moeten getroosten. Daarin bewondert men in Oud-Nederland de zuinigheid en vaderlandsliefde der Nederlandsche regering.)

ENGELAND.

Londen, 7 *dec.* H. M. de koningin heeft den luitenant-generaal sir *John Colborne* tot den rang van baron verheven, onder den titel van den baron *Seaton*, van Seaton, in het graafschap Devon.

Woensdag is op het ministerie van buitenlandsche zaken een kabinetsraad gehouden.

De koningin zal maandag eenen geheimen raad op het kasteel van Windsor houden.

Er zal eene verkiezing van eenen tijdelijken pair van Ierland plaats hebben, tot vervanging van den overleden graaf van *Kingston*.

Uit Jamaica heeft men hier berigten tot den 29sten october. De zitting der wetgevende vergadering was den 22sten door den luitenant gouverneur sir *Charles Metcalfe* geopend, en men was met zijne aanspraak, zoowel als met zijn tot hiertoe gehouden bestuur, zeer tevreden. Hij heeft daarin zijnen wensch geuit, dat door eenstemmigheid en ijver de verliezen hersteld mogen worden, gedurende de laatste jaren door de kolonie geleden. Dit verlangen wordt, in het op deze aanspraak gegeven antwoord, ten volle gedeeld, en daarbij op nieuw verklaard, dat de vergadering zich nooit de invoering van wetten heeft willen aanmatigen, die tegen de algemeene belangen van het Britsche rijk streden, noch zich tegen de acte van emancipatie verzet, maar dat zij zich alleen over de bemoeijingen der regering van het moederland met de regeling der inwendige belangen beklaagd had.

FRANKRIJK.

Parijs, 7 *dec.* De koning heeft den kolonel *Murat*, zoon van den gewezen koning van Napels, eene audientie verleend, die een uur lang geduurd heeft.

Eergisteren hebben de graaf *Molé* en de heer *Guizot* hunne opwachting bij den koning gemaakt.

Men verhaalt dat in eene voorloopige bijeenkomst van eenige gedeputeerden van de liberale of zoogenaamde linkerzijde bepaald is, om in het antwoord op de aanspraak, waarmede de koning de beide kamers moet openen, te spreken van Algiers als van een integrerend gedeelte van het koningrijk.

Er loopt een gerucht dat, van wege de kamer der gedeputeerden, bij de opening der aanstaande zitting een voorstel van wet gedaan zal worden, strekkende om, even als zulks in Engeland het geval is, aan den vermoedelijken erfgenaam van den troon te verbieden, van het koningrijk te verlaten zonder verlof van de beide kamers.

Het schijnt thans beslist te zijn, dat de hertog *van Orleans* zich naar Algiers zal begeven, en men zegt dat zijn broeder, de hertog *van Nemours*, hem als aide-de-camp vergezellen zal. Beide prinsen zouden echter niet voor het einde van februarij of het begin van maart derwaarts vertrekken. Ook wil men dat de maarschalk *Valée* den veldtogt niet zal openen dan na het regensaizoen.

Verscheiden generaals, die reeds in Afrika gediend hebben, moeten het verlangen hebben geuit, om weder derwaarts gezonden te worden. Als zoodanigen noemt men de generaals *Rapatel*, *l'Etang* en *d'Houdetot*.

Er zijn geen latere tijdingen uit Afrika. De paketboot komt slechts eenmaal wekelijks aan en het gouvernement belooft al het nieuws publiek te zullen maken, dat het van Algiers ontvangt.

In de woning van *Beraud*, die als verdacht van den aanslag in de rue Montpensier gearresteerd geworden is, heeft men vijf bommen vol kogels gevonden en andere vuurwerken. Ook is aldaar eene dagorder van een geheim genootschap gevonden, dat in hevigheid de taal der woedendste republikeinsche clubben nog overtreft.

Woensdag avond is een stads-serjant, die op de boulevard St. Martin de wacht had, door eenen timmermansknecht, zonder eenige aanleiding, aangevallen en met een pistoolschot in den linkerarm gewond. De booswigt is dadelijk gegrepen en bij den commissaris der politie van het wijk gebragt, waar men bij hem nog eene ruiters-pistool, een' dolk en drie patronen vond, benevens eene brieventasch, in welke een medaille, voorstellende militairen, een' eed afleggende voor de godin der vrijheid, met het opschrift *frederatief verbond*, en de spreuk: *vrij te leven of te sterven*, met de dagteekening van 14 julij 1790, en voorts twee stukjes papier, inhoudende verschrikkelijke opruijingen tot opstand en moord, die hij zelf met potlood geschreven had. Zijn naam is *Emanuel Barthelemy*; hij is nog geen zeventien jaren oud en heeft zich reeds vroeger door zijne woedende politieke dweeperij doen kennen. Als reden voor zijne daad wendt hij voor, dat hij zich op den serjant wreken wilde over van hem ondergane mishandeling tijdens het oproer in mei, doch dit is gebleken geheel bezijden de waarheid te zijn.

— De commissie van het hof der pairs, die belast is met de instructie van het proces tegen de deelgenooten van den opstand van den 12den en 13den mei, heeft een en twintig der te dier zake in hechtenis genomen personen in vrijheid doen stellen.

— Men is te Madrid druk bezig met het voorbereiden der aanstaande verkiezingen, en het ministerie schijnt zich zeer te vleijen, dat de meerderheid zich voor de gematigde partij verklaren zal.

— De berigten wegens de plannen van *Espartero* zijn zeer uiteenloopend. Volgens sommigen moet hij besloten hebben alle ernstige operatiën tot het voorjaar te verschuiven, terwijl anderen daarentegen verzekeren, dat hij de wegen heeft doen in orde brengen, ten einde zijn grof geschut te kunnen vervoeren. Ongetwijfeld zou het van het hoogste belang zijn, indien hij zonder tijdverlies een beslisend voordeel op de Carlisten kon behalen. Eene zoo buitengewoon strenge koude heerscht thans in Arragon, dat verscheiden soldaten der koningin doodgevroren zijn. *Cabrera* bevindt zich naauw ingesloten.

— De Carlisten onder *Cabrera*, *Palo* en *Llangostera* werpen te Zinarés een fort op, waarover het bevel aan *Demonech*, die te Aliaga gecommandeerd heeft, toevertrouwd zal worden.

— Aan de houders van de Spaansche schuldbrieven geeft het *Journal des Débats* weinig hoop. »De aanslagen, zegt dit ministeriële blad, welke te Madrid door de verschillende fractiën der liberalen en legitimisten worden gesmeed, alsmede het gebrek aan eensgeziadheid, hetwelk zij onder de gunstige verandering der Spaansche aangelegenheden laten blijken, zijn toereikend om de hoop hunner vrienden in Engeland en elders ter neder te slaan. Het is helaas te onderstellen, dat de ongelukkige obligatie-houders, ook na de vernietiging van den gemeenschappelijken vijand, geen zeer verblijdend verschiet op eene spoedige vervulling hunner wenschen zullen zien openen, want het hof en de cortes zullen met de meer dringende eischen hunner binnenlandsche ontevredenen volop hebben te doen".

— Men leest in de *Gazette des Tribunaux* van 25 nov. jl. »De 7de aflevering van de *Collection des Lois modernes*, uitgegeven onder de leiding van den heer *Victor Foucher*, advokaat-generaal, ziet bij *Jaubert* te Parijs het licht. Deze aflevering behelst het wetboek van koophandel en de wetten nopens de regterlijke organisatie van het koningrijk der Nederlanden. Genoemd wetboek, hetwelk 1°. october 1838 is ingevoerd, heeft nog ten grondslag de oude Fransche ordonnantiën en het Fransche handelsregt. Doch de Nederlandsche wetgever heeft daarin gewigtige wijzigingen gebragt, en er de bepalingen van aangevuld, door een groot getal nieuwe artikelen. Zijn werk is derhalve de belangstelling van alle regtsgeleerden waardig." — Een ander blad, het *Journal des Débats*, voegt er bij, dat het Nederlandsche handelswetboek onbetwistbaar het volledigste gewrocht van wetgeving op het stuk van den handel is.

Thans verneemt men uit het *Weekblad van het Regt*, dat de vertaling dezer Nederlandsche wetboeken, door Mr. *W. Wintgens*, *Jr.* advokaat te 's Gravenhage, is vervaardigd. Het is alzoo aan denzelven te danken, dat de vreemdeling in staat gesteld is over een deel onzer nieuwe wetgeving met kennis te oordeelen, welk oordeel, tot ons genoegen, gunstig is uitgevallen.

BELGIE.

Brussel, 8 *dec.* Gisteren avond is het concert ten voordeele der noodlijdenden met de tegenwoordigheid van HH. MM. vereerd geworden. Het was de eerste maal dat koning *Leopold* sedert zijne terugkomst uit Wisbaden in het publiek verscheen. Het gebruik der baden schijnt Z. M. inderdaad wel bekomen te zijn, hij ziet er althans veel beter uit dan vóór zijn vertrek.

— De Nederlandsche gezant heeft gisteren eene zitting der academie alhier bijgewoond, waarvan hij in 1816 de hersteller is geweest. Ook de hertog *van Ursel* is voor het eerst weder in het midden van dat geleerde ligchaam verschenen.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, 8 *dec.* Z. K. H. prins *Albert* van Pruissen is gisteren middag alhier aangekomen, zijnde H. K. H. mevrouw de prinses *Albert* van Pruissen haren doorluchtigen gemaal tot Alpen te gemoet gereden.

— Bijzondere berigten uit Parijs melden, dat de gezantschapsraad *Rochussen* zoowel ten hove als bij de ministers met bijzondere voorkomenheid ontvangen is. De minister van buitenlandsche zaken had den heer *Désaugiers*, chef der commerciële afdeeling aan het ministerie van buitenlandsche zaken, en den heer *Engelhart*, Franschen consul te Mentz en Franschen commissaris bij de centrale Rijnvaarts-commissie, benoemd om, in hoedanigheid van commissarissen, de onderhandelingen met den heer *Rochussen* te volgen.

— Z. M. heeft bepaald, dat behoudens nadere uitbreiding of wijziging, gedurende het volgende jaar, in de weder in bezit genomen landstreken van Limburg de rijks en vroegere provinciale belastingen op den duur, overeenkomstig hoogstdeszelfs besluit van 12 junij ll. n°. 31, zullen worden geheven op den tot dusverre bestaanden voet, en naar de wetten en besluiten, tot hiertoe in gemelde landstreken in werking gebleven.

— Van Luik schrijft men dat de heer *Cockerill* met zijne vrouw naar St. Petersburg vertrokken is, om zich daar voor een aantal jaren te vestigen, moetende hem door Z. M. den keizer het volvoeren van verscheidene groote industriële plannen zijn opgedragen.

BEURSBERIGT.

van 9 december.

Holland Werkelijke schuld $2\frac{1}{2}$ pCt. $52\frac{9}{16}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$; dito 5 pCt. $99\frac{1}{8}$, $\frac{5}{16}$; Kansbiljetten $24\frac{1}{2}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$; Amortisatie-Syndikaat $4\frac{1}{2}$ pCt. $94\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$; dito $3\frac{1}{2}$ pCt. $78\frac{5}{8}$; Handelmaatschappij $4\frac{1}{2}$ pCt. $168\frac{1}{2}$, $169\frac{1}{8}$, $168\frac{3}{4}$; Oostindische leening 5 pCt. 97, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$; Aandeelen Rijn-spoorweg 98, $\frac{1}{4}$.

Spanje. Ardoins van 85 pond $23\frac{1}{8}$, $\frac{7}{16}$; dito Onbepaalde $21\frac{5}{8}$; Passive $6\frac{5}{16}$, $\frac{3}{8}$.

Rusland. Obligatiën *Hope en Comp.* 1798 en 1816 5 pCt. $104\frac{3}{8}$, dito 5 pCt. 1828 en 1829 $104\frac{1}{8}$; Cert. 1831 en 1833 5 pCt. $98\frac{1}{2}$; Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. $67\frac{9}{16}$; Cert. van dito $68\frac{1}{4}$.

Metalliek 5 pCt. $103\frac{7}{8}$; Weener-Bank bij *Goll en Comp.* 5 pCt. $101\frac{1}{8}$; Nieuwe Weener aandeelen fl. 500 *f* 876; Columbianen 2de van 100 pond $19\frac{7}{16}$; Bl. Gr. van 100 pond $12\frac{1}{2}$; Onbep. Coup. *f* $2\frac{1}{4}$; Kl. Coup. *f* $2\frac{5}{16}$; Ardoins Coup. november en mei $18\frac{1}{4}$, 18.

DRUKFEIL.

In een gedeelte der oplage van ons laatste nommer waren in de tweede kolom van het hoofdartikel een paar regels overgeslagen, ten gevolge waarvan de zin verward voorkomen moest.

Achter de woorden: »waarvan de eigenlijke bestraffing aan de Godheid zelve voorbehouden blijft''; — lese men den volgenden zin:

»Die indruk, die gevoelens moeten de ter dood brenging bijblijven en overleven. *Nu is het gedaan*, mag bij geen omstander opkomen.''

Mengelwerk.

Zijn de 55 leden der Tweede Kamer nog in het wettig bezit van hun vertegenwoordigingsregt?

(*Ingezonden.*)

Hoe moeijelijk het ook mag schijnen, om deze vraag naar waarheid te beantwoorden, willen wij er niettemin onze krachten op beproeven, zonder ons door de duistere en ingewikkelde zijde des vraagpunts te laten afschrikken. Vooraf zij dan gezegd, dat er zich in de geschiedenis stellig geen gelijksoortig geval opdoet, zijnde hetzelve alzoo van dien kant onvatbaar voor eenige toelichting, en moetende hetzelve, wegens gemis van bepaling daaromtrent bij de geschrevene hoogste wet (1), met behulp van een gezond en onpartijdig oordeel eenigljk worden getoetst aan den aard der gegevene omstandigheden en aan de ingeving des zelfbehouds, hetwelk in gansch buitengewone gevallen tot rigtsnoer van bijzondere personen niet enkel, maar ook van geheele volken dient te strekken. — In weerwil nu dier onloochenbare stelling, is het intusschen niet onmogelijk te verklaren, hoe het wereldsche belang des gezags, geholpen door eene van achteren zóó noodlottige begeerte van sommige anderen naar het behoud des geheels, en bovendien ondersteund door het onveranderlijk in aanwezen laten der staatsregeling van 1815, den drang des noodlots zoo lang heeft weêrstand kunnen bieden. Elk immers weet, hoe het zich in 1830 met de Nederlandsche natie toedroeg: het *zuidelijke* deel, door de staatkunde van het heilig verbond met het *noordelijke* of Hollandsche deel tot één rijk geamalgameerd, scheurde zich gewelddadiglijk van het laatstgenoemde af; en al de pogingen der regering, om óf door *hoogere* bemiddeling óf door *eigene* krachten den afval paal en perk te stellen, getuigden ten slotte van het schromelijkst ongeluk en van de bitterste teleurstelling. En hoe hield zich de regering te midden er van, en nog lang daarna? — Zij bekrachtigde geenerhande grondslagen van scheiding tusschen de beide afdeelingen des rijks, voor zoo ver die met de oprigting gepaard gingen van *twee* afzonderlijke en van elkaar onafhankelijke staten; zij erkende natuurlijk evenmin het onder den waarborg van de Londensche conferencie nieuwgekozene *Belgische* koningschap, maar liet zelfs oogenblikkelijk hare gansche legermagt op het zuidelijk grondgebied *voorwaarts* rukken; en zij verwierp ook later zoodanige ofschoon *voordeeliger* ontwerpen, die uitsluitend op den grondslag moesten steunen eener algeheele *staatkundige* scheiding tusschen Noord en Zuid. — In zulk een' toestand van genoegzaam hopelooze tegenkanting duurden de zaken tot in 1838 onafgebroken voort, als wanneer de regering, vermoedelijk ten gevolge van nieuwe invallende gebeurtenissen, plotselijk eene tegenovergestelde gedragslijn aannam, tot niet geringe verwondering der oningewijden hare genegenheid ter zuivere onderschrijving der 24 artikelen liet blijken, en ten laatste haar zegel aan een traktaat hechtte, hetwelk nog nadeeliger dan een der vorige was: — ja zelfs een paar ligtingen op nieuw te wapen riep, om er welligt door te toonen, dat zij regtens van België eischen kon de *onmiddellijke* bewilliging in dat traktaat, en dat zij alzoo ten aanschouwe van Europa zich het beginsel voorbehield, waaruit zij tot hiertoe steeds gehandeld had. — Ter handhaving van gemeld beginsel, werkten der Nederlandsche regering vooral twee omstandigheden zeer voordeelig in de hand: *vooreerst* de vlijtige en zorgvuldige bewaring van het krediet, waardoor zij zonder verzwaring der lasten of verontrusting der rentheffers bij magte was, om eene tijdwinnende staatkunde te blijven volgen, en om zich inmiddels de fondsen voor de volle rentebetaling der schrikbarend snel toegenomene schulden en voor de behoeften eener tegenover België volgehoudene vijandige houding aan te schaffen; — en *ten andere* de afgescheidenheid tusschen het *getrouwe* en het overige deel, iets dat (om ons althans in den vroegeren gouvernements stijl uit te drukken) bij *inwendige* twisten en oneenigheden van andere rijken haast niet denkbaar is: dewijl die zich over al de punten des grondgebieds gewoonlijk in mindere of meerdere mate verspreiden, en als van zelve zich in de zegepraal der sterkste party komen op te lossen. Zulks nu bezorgde in alle geval aan de regering een vast punt, waaruit zij in des te grooter veiligheid het ongetrouwe deel naar behendige berekeningen bestoken kon, terwijl zij daarenboven in het belang haars stelsels, (en dit punt zie men, ook thans nog, niet over het hoofd!) de grondwet van het *geheele* rijk ongemoeid vermogt te laten voortduren, en bij het ondoenlijke eener volstrekt *letterlijke* toepassing, de *force majeure* slechts behoefde te baat te nemen, krachtens welke, op grond dat van niemand het onmogelijke te vergen is, zij zich misschien overvloedig gedekt waant. — Stelt men er evenwel tegenover, dat de *vrije* volksstem zich in Oud-Nederland ten allen tijde sterk deed hooren *tegen* eene hereeniging met België op den ouden voet; — dat diezelfde volksstem zich insgelijks, vooral na de daarmede geheel strijdige beslissing der groote mogendheden, slechts zeer flaauwelijk heeft geopenbaard ten voordeele eener eenvoudige scheiding onder ééne en dezelfde dynastie: — dat de *tegenwoordige* grondwet, naar aanleiding van het ten opzigte der Nederlanden gewijzigde staats- en volkenregt, waarin als het ware de ontbinding van gezegd rijk opgesloten lag, reeds in eenen eigenlijken zin de oorspronkelijkheid haars wezens vóór *acht* jaren heeft verloren; — en dat van deze en gene noodwendige verandering in die grondwet, geschoeid op de territoriale grensbepaling van *Holland* bij het traktaat, het nieuwe Nederlandsche of Hollandsche volksregt eeniglijk van de zijde der buitenlandsche magten eerbiediging heeft te wachten: zoo schijnen vele in geenen deele onbeduidende gronden er inderdaad voor te pleiten, dat de pligtmatige zorg der regering jegens het *getrouwe* Oud-Nederlandsche volk het met nadruk medebrengt, om uit loutere staatkunde de huidige grondwet geen oogenblik langer als *hoogste wet* te betrachten, en dien ten gevolge het alleen krachtens dezelve verleende mandaat ter vertegenwoordiging des *geheelen* rijks, onder eene wijze vermijding van den minsten bedenkelijken schok, met den meesten spoed in te trekken; moetende toch alle verder uitstel, in het meer bepaaldelijk invoeren en vestigen eener nieuwe orde van zaken, vermoedens opwekken of versterken, dat de regering voor als nog *niet* gezind is, om naar haar beste vermogen het *geratificeerde* traktaat in algeheele uitvoering te brengen, en om langs dien eenigen weg het bereids ten ergste in de schulden zittende Oud-Nederland eindelijk aan de bedroevendste onzekerheid te ontrukken, en tegelijk eene gansche ondermijning der financiën van deszelfs zóó kostelijke koloniën nog tijdig genoeg te voorkomen.

a. †††.

Leeuwarden, den 7den December 1839.

(1) De geachte inzender schijnt ons dienaangaande in eene dwaling te verkeeren; de grondwet bepaalt uitdrukkelijk dat geene der beide kamers eenige zaak mag beslissen zoo niet meer dan de helft harer leden aanwezig is. En daar nu het getal van de leden der Tweede Kamer door de grondwet op 110 is bepaald, terwijl de grondwet tevens verbood, ook slechts eene jota af te doen, iedereen latende zweren bij *geene gelegenheid* en onder *geen voorwendsel hoe ook genaamd* van dezelve te zullen afwijken, zoo volgt hieruit, onzes erachtens, ontwijfelbaar, dat eene kamer, die minder dan het tot besluitneming gevorderde getal bezit, die de 110 leden, door de grondwet gevorderd, niet alleen *voor het oogenblik* niet telt, maar overeenkomstig plegtige traktaten *niet meer tellen kan*, haar grondwettig vertegenwoordigingsregt verloren heeft; vermits de grondwettige uitoefening van hetzelve onmogelijk geworden is.

Aan de Redactie.

Ik moet alweder een woord zeggen over een artikel, dat in uw nommer van 1 december ll. voorkomt en luidt als volgt:

Arnhem, 30 november »Het krankzinnigenhuis te Palermo op Sicilië wordt bestuurd door den baron PISANI, en is het voorwerp van bewondering en van studie voor den menschenvriend, als eene geheel eenige inrigting van dien aard en een meesterstuk van verlichte menschenliefde. Kalmte en welvaart heerschen in hetzelve; geen enkel middel van geweld wordt er aangewend en de heer PISANI heeft eene zedelijke kracht geschapen, die voldoende is om het noodige gezag tot handhaving der orde onder de ongelukkigen te bewaren. De arbeid houdt hen bezig en draagt het zijne bij om hunne denkbeelden te verbeteren; er is bijna niemand die niet nuttig is voor het huis. Twee vijfden worden genezen, eene opmerkelijke evenredigheid, die hetgeen men elders ziet, overtreft. Een zonderling middel, dat bij de minst krankzinnigen met goed gevolg gebruikt wordt, bestaat daarin, dat men hen als oppassers van andere krankzinnigen gebruikt. Men laat twee tot eene bepaalde bezigheid uitgaan, en elk der twee is belast om zijnen medgezel te bewaken, aangezien, zegt men hem, hij alleen de verstandige is. De een bewaakt den anderen en geen van beide vertoont zijne zwakheid. Het vak der opvoeding brengt dergelijke uitwerkingen voort. Door een jong mensch te herinneren, wat hij doen kan, wat hij gelden kan, wat zijne gesteldheid hem oplegt, verheft hij zich dikwijls tot de hoogte zijner pligten; wanneer men tot de troepen dikwijls spreekt van hetgeen zij vermogen, kan men hunnen moed verdubbelen; maar het is opmerkelijk, dat dit middel, als geneesmiddel tegen krankzinnigheid gebezigd, ook zulke heilzame gevolgen heeft. Het etablissement te Palermo, dat geheel en al eene uitzondering op dergelijke inrigtingen maakt, dat op goede beginselen en een stelsel van menschlievendheid gebouwd is, is eene groote weldaad voor de maatschappij. Het ware te wenschen dat men elders van de ondervinding, die verkregen is, gebruik maakte en dat de gouvernementen van Europa bekwame mannen derwaarts zonden, om den loop der behandeling na te gaan.''

Dat artikel heeft mij geërgerd; het is niet nieuw dat zoodanige behandeling is voorgeslagen; het verband tusschen de opvoedkunde en de zielkunde

niet, de geneeskunde is al meer gezien: ik ben zoo vrij geweest dat zelfde te zeggen in eene recensie in den *Gids*, welke ik in october 1838 schreef Daar, mijnheer, heb ik woordelijk gezegd: »zonder twijfel zou men reeds verder gevorderd zijn, als men de paedagogik met de geneeskunde, ten opzigte van de behandeling der krankzinnigen in ons land had vereenigd. Dit heeft men echter hier nog nergens gedaan, maar het moet bij de ophanden zijnde inrigting van nieuwe provinciale krankzinnigenhuizen een hoofdpunt worden van de aandacht der commissiën, tot derzelver inrigting te benoemen. Men zal toch, hoop ik, wel begrijpen, dat ik onder paedagogen nog niet altijd schoolmeesters versta. Psychologie en opvoedkunde gaan zamen en kunnen niet gescheiden worden; maar opvoedkunde bevat ook nog de practicale kennis, en behoort ook nog de kennis der physiologie, gelijk deze door eenen BURDACH is behandeld, in te sluiten.

Als dan geneeskunde met philosophie en paedagogiek in den ruimsten en verhevensten zin des woords verbonden is, dan hebben wij het ideaal van den geest, welke een krankzinnigenhuis moet bezielen. En wanneer men mij in de gelegenheid stelde, om aan het hoofd van een krankzinnigenhuis te staan, zou ik de eerste zijn om te trachten door eene dergelijke verbinding een goed geheel samen te stellen. Gelijk ik thans eene dergelijke verbinding voorstel, als het ideaal van den geest, welke een krankzinnigenhuis moet bezielen." Te vinden in n°. 5. 1839.

Dit zijn de woorden die ik toen heb nedergeschreven, en dus ziet gij dat het denkbeeld ons niet vreemd is, en omdat ik het wist, heb ik zoo wel opvoedkunde als zielkunde en wijsbegeerte beoefend: deze staan dan ook in een natuurlijk verband.

Daarenboven, arbeidzaamheid was mijn hoofddoel, en die doet het meeste nut in de opene lucht; daarom heb ik mijne inrigting op het land willen plaatsen, en met landbouw, met verschillend soort van werk gelijk de landbouw dat oplevert, de patienten willen bezig houden, en ik dacht, omdat eene zoodanige inrigting in ons land niet bestaat, dat men in ons land de doelmatigheid daarvan zou erkennen. Maar neen, wij schrijven van buitenlanders af, en bewonderen bij hen wat wij zelve hadden kunnen hebben. Wat de zachtheid der behandeling betreft, daaromtrent heb ik in mijne voorstellen van maart 1838 gezegd: »Thans heeft het medelijden de gestrengheid vervangen, en het physisch geweld heeft plaats gemaakt voor morele kracht." In de meeste Duitsche inrigtingen, in de betere Fransche, is de zachte behandeling tot regel geworden, even zoo in Engeland. En als bewijs van het gunstig effekt der zachte behandeling, b. v. in het *Lincoln Public Asylum* vindt men de volgende resultaten opgeteekend:

In het jaar	1829	72	zieken in het huis, waar	39	derzelve	20,323	uren onder dwang-middelen doorbragten.
» » »	1830	92	» » » » »	54	»	25,458	
» » »	1834	109	» » » » »	45	»	6,899	
» » »	1835	108	» » » » »	28	»	2,450	
» » »	1836	115	» » » » »	12	»	335	
» » »	1837	130	» » » » »	2	»	28	

Het systema van deze behandeling is door Dr. CHARLESWORTH voorgesteld, en door den geneesheer van van het huis, Dr. HILL, in werking gebragt. Een voornaam punt van deze behandeling is een geschikte arbeid voor de patienten en eene zoo omzigtige beperking, dat de patienten meenen niet bewaakt en niet opgesloten te zijn.

Gij ziet, mijnheer, dat wij niet naar Palermo behoeven te reizen om dit te *weten*. Maar wij *doen* het niet, zegt gij welligt. Neen, wij *doen* het niet. Waarom niet? Omdat ons de handen gebonden worden, omdat men ons de middelen tot werken onthoudt.

Maar gij zegt, het zal nu komen, men zal nu inrigtingen maken. Ja, mijnheer, men zal. *Wij* zullen weldra sterven, en dan zullen onze nakomelingen veel werk hebben om te doen, wat wij hadden behooren (*sollen*) te doen

Ja maar, zult gij zeggen: daar is zoo veel te doen en alles kan niet in eens. Zeer wel, als er zoo veel te doen is, waarom laat men dan niet werken degenen die werken willen, en als hunne plannen verkeerd zijn, waarom wijst men dan die verkeerdheden niet aan? Of is dat nu zoo ver beneden de waardigheid, en is het bestuur zoo hoog verheven, dat het zoodanige voorslagen, even alsof het eene sollicitatie was, afwijst?

Ik wil bij voorraad eens een enkel punt aangeven.

Men geeft voor dat men mijne plannen niet aanneemt, omdat men nu juist plannen heeft. Wel zoo? En ik zeg thans, dat toen ik zijdelings ben uitgenoodigd tot het opmaken van mijn plan, dat men toen geen plan had. Dit is nu bijna drie jaar geleden. En zoo men dan thans plannen mogt hebben, dan was dit eene reden te meer om mijne voorslagen te wijzigen en gewijzigd aan te nemen, maar niet om die af te slaan en de zaak te laten staan.

Men spreekt van een bij mij OPGEREZEN *denkbeeld*, om eene krankzinnigen-inrigting daar te stellen, alsof het zoo eene invallende gedachte was geweest. Dat was het niet. Het is en was sedert mijne twaalf praktijks-jaren mijne lievelingsstudie, en dat hoop ik in het vervolg nog verder te bewijzen.

Maar misschien zegt de hoogleeraar SCHROEDER VAN DER KOLK dat ik nooit in eene krankzinnigen-inrigting ben werkzaam geweest en die practijk niet gezien heb. Maar misschien vraag ik dan waar de hoogleeraar zijne practijk heeft gezien, en of men met belangstelling, studie en ondervinding in de gewone praktijk, voor zoo ver die ook krankzinnigen oplevert, en met een redelijk hoofd ook niet zoo het een en ander te weten komt? En dan zeg ik daarenboven, dat wij toch waarlijk niet als apen de kunst van elkander behoeven af te zien.

Maar zeker is de hoogleeraar SCHROEDER VAN DER KOLK tegen privaat-inrigtingen, omdat daar zoo ligt misbruiken van allerhanden aard kunnen insluipen.

Maar zeker heb ik geene privaat inrigting verlangd, ik heb eene provinciale inrigting verlangd, en ik heb toezigt verlangd. Dat alles staat in mijne voorstellen, die gedrukt zijn, te lezen.

Als het provinciaal bestuur van Gelderland *f* 150 per hoofd voor de armen-krankzinnigen had vastgesteld, dan hadden de bijdragen van particulieren ons in staat gesteld om het gebouw te maken, vooral wanneer men nog de *f* 30,000, die thans aan Zutphen gegeven zijn, daarbij had gevoegd.

Dan had het provinciaal bestuur geene meerdere kosten, en eene doelmatiger hulp gehad. Maar men heeft het niet gewild.

Ik had onlangs het genoegen te Siegburg te zijn, eene krankzinnigen-inrigting bij Bonn. Ik vond daar rust en orde. Ik vond bijna geene der krankzinnigen in hunne vertrekken, allen waren buiten aan het werk, want eenige morgens grond behooren bij het gebouw, en worden door krankzinnigen bewerkt. Ik had gelegenheid om daar veel doelmatige voorzorg en zachte behandeling te leeren kennen. De edele Duitsche geest vertoont zich bij de daar aangestelde personen zeer in het oogvallend.

Men had daar *f* 300 van iederen armen krankzinnige die door het bestuur geplaatst werd.

Maar misschien vraagt men, wat ik met al dat geschrijf denk te winnen.

Niets, mijnheer, volstrekt niets. Ik weet, mijnheer, dat het niet geoorloofd is en niet goed opgenomen wordt, maar ik werk ook niet uit baatzucht en eigenbelang.

Maar ik heb vroeger gemeend dat het pligtmatig was, van mijnen kant voorstellingen en aanbod te doen; dat ik niet moest verzuimen gelegenheid te geven tot verbetering en tot het nuttig aanwenden van kennis en studie. Immers, waartoe dient dezelve den mensch, als zij niet praktisch wordt; als zij niet op het leven wordt aangewend? Alle geleerdheid, alle menschenkennis, alle zielkunde en wijsbegeerte is ijdel als zij geene vruchten draagt. Daarom heb ik getracht behulpzaam te zijn, tot het vervullen van eene behoefte, die algemeen door beschaafde en verlichte menschen wordt erkend. Dat ik daartoe alle behoorlijke wegen heb ingeslagen, zal mij altijd eene aangename herinnering zijn. En wanneer ik nu of naderhand zie, dat men aan vreemden prijst, wat men bij ons mist, dan ben ik ook zoo vrij van te wijzen op hetgeen ik heb willen doen, en dat is de reden van mijn geschrijf; en dan meen ik te mogen zeggen, dat er in Nederland ook nog genoeg geest van activiteit bestaat om met het buitenland ten minste gelijk te staan; en dan werp ik het verwijt van achterlijkheid van mij af, en werp het op hunne verantwoording, die voortgang tegenwerken, mij voorbehoudende, om zoo vele bijzonderheden daarvan later openbaar te maken, als ik zal dienstig oordeelen tot het kennen van de waarheid.

Dr. *SCHELTEMA.*

Correspondentie.

Het stuk uit Koevorden, zeer uitgebreide klagten behelzende over ontstentenis van garnizoen, is ter zijde gelegd. Onzes erachtens, heeft eene plaats slechts *regt* op garnizoen, als hare veiligheid het vordert.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 10 Dec. 0 El 9 Palm 4 Duim; gewassen 6 Duim; gevallen 0 D.

Advertentiën.

Te Arnhem bij C. A. THIEME, Boekdrukker.